

Gruban Malić je škrgulao. Bio je sasvim beo. Pominjao je smrt i znoj. Nije čuo Peppea:

„Odstupaju, a ni rukom da mahnu. Bože! Vide li kakvi smo i na šta smo spremni, pa jure, kako bi se dokopali širokih puteva i središta zemlje. Gledajte, drugovi: za predstavljenim četama valjaju se borna kola i tenkovi, zaudara guma! Hej, kako vas nije sram da bežite, bez pozdrava, bez osmeha? Ustrana vojsko, kukavice i mekušci, udostojite nas bar pogleda!”

„Prinče, u ime velikodušne zemlje, čija se vojska povlači, i u ime Isusa Hrista, molim ti se da mi ne smrskajš kičmu. Mi smo svi nežni, i pokvareni, i odavno se nismo susretali s ovakvim bogovima...”

„Pustiću te, jedino ako pred svima izjaviš i potpišeš, da je Francuska moja!” jeknu Malić, uveren da će mu se još opirati. „Ako mi se predaju ključevi!”

„Predajem ti i zemlju i sve njene ključeve”, reče odozdo žena, kad joj se učini da se tle pod njom ljulja i ugiba, a francusko nebo muti i komeša sa švajcarskim. „Predajem ti zemlju, Francusku. i sve njene armije koje se, video si, povlače u paničnom strahu od tebe. Dajem ti je celu, ukoliko mi sačuvaš kičmu i lobanju... slabine si mi probio noktima. Pusti... pusti me, anđele!”

„Francuska je pala!” povika Antonio, u nadi da će se Malić time zadovoljiti. „Francuska je... na trbuhu, poražena i ponižena!”

Antonijeve i Peppeove oči bile su pune oblaka i suza:

„Francuska je sada tvoja i naša! Najzad, o bože, najzad! O bože, kako si velikodušan, što si nam dao još jednu zemlju... kojoj sad brojimo krhka rebra i gnječimo alpsko crno jagnje! O bože, divni naš bože, zamoli ga i ti, da je pusti!”

„Predala se, crveni!” reče iz paprati i na Malićevom jeziku Sergej Ivanovič. „Toliku zemlju ti je dala, ljudi viteže, ključevi će uskoro biti tu!”

„Zamoli ga, Serge, da je ne ubije, da je ne zakuje za zemlju”, gotovo zaplaka Georges Bonnefous, snimajući Malićevu torpijadu. „Uskoro će noć, možda sirota ima decu.”

Bonnefous ih je još neko vreme snimao. Valjali su se po granici, čuvajući se, kao po dogovoru, i jedne i druge teritorije. Oboje su bili beli i izguzvani. Iza njih se videla trava, paprat, kao i granični prelaz sa dvostrukim rampama, carinicima i psima. Teško je bilo razaznati koje je od njih dvoje, u tim samrtničkim i ljubavnim mukama, bilo lepše, a koje luđe.

U sumrak Sergej Ivanovič dovede neke ljude, po svoj prilici vatrogasce. Reče za njih, da su generali, koji su došli da se, što je moguće pre, predaju. Ivanovič im dade znak. Oni padoše na kolena; zvečnuše epoletama, medaljama, plehanim čelenkama:

„Crveni, evo, uzmi!” rekoše u jedan glas i baciše pokraj Malićevog globusa gomilu starih i zaista ogromnih ključeva. „Prinče, nema grada kog njima ne možeš otvoriti!”

„Antonio, najveći ključ je od Pariza?” u zanosu će Malić, stežući uza se gotovo onesvešćenu ženu. „Pitaj ih, što se ranije nisu predali. Ridi, ne mogu više, muti mi se u glavi, i jedino što pred očima vidim, lokva je njihove kurvinske i kapitalističke krvi. Antonio, ovu zemlju nije bilo lako zauzeti. To dobro zapamti. Vode!”

Giuseppe Bonaccia pokupi ključeve, strpa ih u vreću, sa kornjačom. Sergej Ivanovič zamoli svog snimatelja, da se odmori i da štedi traku. Onda se dokopaše džipa. Čekali su. Palile su se lampe, dole na prelazu. Lajali su psi i carinici.

„Zaspali su, zagrljeni!” reče Peduto. „Na samoj granici. Sasvim su beli!”

Antonio ih pomilova. Reče im nešto nežno. Onda ih sasvim pažljivo prevrnu, odgurnu sa belog prostora. Ne probuđiše se. Samo se još više priviše jedno uz drugo. Jedan od vatrogasaca baci na njih azbestnu pelerinu, reče:

„Sada su u Francuskoj.” Obrati se uniformisanom lešinaru do sebe: „Mislim, tek sad podležu carinskim i poreskim propisima. Imate li i vi u vidu ono što su do malopre radili?”

„Kod nas su, platiće”, reče uniformisana poreska hijena i pogleda Antonija i Peppea. „Sad su kod nas, što će reći da su naši koliko i vaši.”

„Oni pripadaju istoriji i revoluciji, gospodo”, reče im Peduto. „Oni pripadaju svima. Pogledajte, kako se osmehuju u snu: pravi verenici!”

„Kad bi hteo, da je vodi sa sobom, u Pariz”, uzdahnu najdekorisaniji vatrogasac. „Muke sa njom imamo, a ništa joj ne možemo — ceo taj blud čini na ničijoj zemlji.”

„Ne verujem, da će moći da je povede”, reče Peduto. „On samo misli na globus, na Svetsku revoluciju i na konačnu pobedu crvene boje.”

„Zvali ste ga princ”, počeo najstariji vatrogasac, odgurnuvši poreznike. „Čiji je on princ? Iz koje je zemlje, kad je takav, kojim teritorijama vlada? Da nije Španac?”

„Crnogorac je”, reče za ponosom Peduto. „Crnogorac, kao i ja, uostalom. Dakle, Slave. Svi smo iz Bijelog Polja. Nema ga još na globusu. Možda se vidi reka, bistri i brzi Lim!”

„Rekao sam ti, da su odande”, reče vatrogasac mlađem, onom što je gurkao poresku hijenu. „Odmah sam pomislio da su odonud.”

„Stezao je ispod pazuha, kao žabac”, reče mlađi vatrogasac, zamislivši pred sobom strahotnu sliku i pokušavajući da to izvede sa poreznikom. „Probio joj je kožu, polomio par rebra.” Stiskao je poreznika, škripao zubima. „I ja bih hteo onako. Ali, šta mi vredi kad nisam odande!”

Sergej Ivanovič i Georges Bonnefous poguraše džip, povedoše ga ledinom. i oni su bili u Francuskoj. Legoše pokraj zagrljenih ljubavnika, pokriše se pelerinama i dekama.

Opružiše se po zemlji i Antonio i Peppe. Oko njih su se šunjali graničari, psi i poreznici. Bilo je, činilo im se, i drugih zveri.

Velar je odnosio letnje oblake, te su zvezde nad njima opet bile čiste i lepe. Do dugo u noć gledali su kako se prema Zapadu povlače zaplašene francuske armije.

Onda su, ko pre a ko docnije, sklopili oči. Sanjali su ljubav. Govorili su jedan drugome da je divno što je svet, najzad, njihov.

(Odlomak iz romana „RAT JE BIO BOLJI”)

miloslav topinka

GNEZDO PACOVA

zgodice koje se pričuljaju u pacovskom gnezdu
Reči na paramparčad, pacovi priređuju terevenku

(Sve osta da visi. Odrezali!

Dan za danom

moja pleća više mogu.)

Ovde onde po pacovčić dozreo za slavlje.

Đavoli ga gle na ražnju drže, dušu li mu dušu na jeziku prže.

Rskavica i zglobovi i koščice, đavoli mi suze rone nad pacovom udavljenim.

Najpre voda, čista voda,

čista voda, onda vatra, hleb

i mleko. A na tavu malu ma-

sla i krompira. Štap na vatru

pa štap u vatru. A kamen na se-

kiru na kamen crve a na crve koku

na koku jastreba na jastreba macu

a na macu pacove pa mi maca njih

mi dva i pacovi zoblju heljdu. Ovde

onde ona heljda pacovčiću grlo stisne a

đavoli suze rone nad pacovom udavljenim.

Rskavica i zglobovi i koščice preostaju sve

dok vatra heljdu pali. U čistoj se onda vodi

vatra guši a od čiste one vode kal se zbude.

Posred toga mufnog kala sada plove rskavica i

zglobovi i koščice, ovde onde s podavljenim pa-

covima, ovde onde kal me nosi. Gnoj se dimi, gu-

sto testo u zid pljuska. Na peći se vrela pegla usijala.

A đavoli gle na ražnju mene drže, dušu li mi moju

dušu na jeziku eno prže.

(Odlomci iz istoimene zbirke)

Preveli s češkog
Irena Venigova i Gojko Janjušević

ISPRAVKA

Tehničkom omaškom pesma **Gnezdo pacova** Miloslava Topinke štampana je u broju 139. delimično. Ovde je donosimo u celosti.

Redakcija